

ACTE DE PROCLAMACIÓ DE JOSEP NICOLAU BALAGUER (1928-1934) COM A FILL IL·LUSTRE DE LLORET DE VISTALEGRE

INTERVENCIÓ DEL PONENT

(19 DE NOVEMBRE DE 2022)

Bon dia

Senyor batle, regidors, regidores, membres del consistori, lloritans i lloritanes.

Recuperar la memòria històrica de la gran figura del ciclisme Josep Nicolau i Balaguer, és un objectiu i una fita del Club Ciclista Lloret des de fa més de vint anys. Amb aquesta premissa el club proposa a l'ajuntament presentar la candidatura per fer-lo fill il·lustre de la nostra localitat.

A partir d'aquí, es constitueix el Comitè Assessor així com marca el Reglament d'Honors i distincions de l'Ajuntament de Lloret de Vistalegre, aprovat el 30 de juny de 2016. Aquest comitè està format per membres de l'equip de govern com Antoni Bennàssar, Sebastià Amengual, Francisca Bonet, membres de l'oposició com Mateu Català, el fiscal Andreu Ramis, Guillem Magí Pastor i el ponent Montserrat Mateu, ambdós representant el Club Ciclista Lloret.

Dita comissió arranca el seu camí, dia 5 d'octubre de 2011. Amb total es reuneix en cinc ocasions, en les quals s'han donat a conèixer els avenços del projecte, a més de les tasques encomanades a cada un dels integrants. Un grup molt heterogeni amb una missió clara, recuperar la figura i consolidar la candidatura de fill il·lustre. Les propostes sorgides s'han plasmat amb una memòria, on s'ha programat els actes d'aquest any i del proper.

Tot arranca amb la Jornada Monogràfica de Josep Nicolau i Balaguer de dia 21 de maig, que compta amb la intervenció d'experts, com Andreu Ramis, Pere Fullana, Manuel García, Gabriel Pernau, Miquel Sbert, Guillem M. Pastor i Montserrat Mateu, al voltant la figura del ciclista i el seu entorn. Fruit d'aquesta jornada es presenten unes comunicacions que conformen el llibre Josep Nicolau Balaguer, *el Canó de Llorito*, presentació del qual es té prevista el diumenge 11 de desembre.

Altres actes prevists són la presentació del web i el descobriment de la placa commemorativa del bust el dijous 8 de desembre. A més, a més, està en marxa el projecte del documental produït i realitzat per la productora La Perifèrica, així com la

campanya de recollida de firmes per a proposar al ple de l'ajuntament anomenar al Poliesportiu Municipal, Poliesportiu Josep Nicolau i Balaguer, la planificació d'excursions i d'altres activitats, clouran un any tan especial.

Avui 19 de novembre, quan es compleixen vuitanta-vuit anys de la seva mort, celebren un dels actes centrals, la cerimònia de proclamació de fill il·lustre de Lloret de Josep Nicolau i Balaguer.

Aquest és l'objectiu del dia d'avui demostrar que el gran esportista llorità és mereixedor de la màxima distinció que hom pot rebre.

Josep Nicolau prové d'una família humil a cavall entre Montuïri i Lloret. Segons l'investigador Francesc Canuto a l'estudi *La família Nicolau «Calussa» (s. XIX-XX)*, Joan Nicolau Munar *Calussa*, pare de la criatura, neix a Son Fornés (Montuïri). Passats els anys contreu núpcies amb Aina Balaguer, natural de Lloret. L'any 1901 estan registrats, al seu domicili del poble, conjuntament amb el matrimoni, quatre fills: Rafel, Miquel, Toni i Joan, i les dues filles: Rafela i Maria.

No és fins al 8 de febrer de 1907 que arriben els bessons en Josep i en Pere Nicolau Balaguer, *Calussa*. Malauradament en Pere mor ben jove.

A l'acta de naixement de Josep Nicolau podem llegir:

En la villa de Sineu provincia de Baleares a las nueve del día nueve de febrero de mil novecientos siete ante D, Mariano Oliver Juez municipal y D. Martín Riumbau Secretario compareció Juan Nicolau y Munar natural de Montuïri casado de veintisiete años de edad, domiciliado en Llorito, Mayor nº 22, según cédula provincial que expide el 2707.

Con objeto de que se inscriba en el Registro civil un niño y al efecto como padre del mismo declaró:

Que dicho niño [José Nicolau Balaguer] nació en la casa el día ocho del actual a las tres de la madrugada.

Que es hijo -legítimo- del demandante; y de Antonia Ana Balaguer i Picornell, natural de Llorito casada de cuarenta años de edad, labradora, y domiciliada en el de su marido.

Són temps complicats, en què els recursos són escassos i la família adopta mesures vitals per a la subsistència dels dos infants. Per aquesta raó, en Pep és surtat per una dida a Sant Joan. La dida és Maria Morey Florit, casada amb Arnau Gayà Bauzà, els quals l'any 1908 perden una nina als quatre mesos, na Graciana.

Pep Nicolau sempre va estar lligat a Sant Joan, fins a considerar-lo la seva segona casa. L'any 1934, durant la disputa de la III Volta a Mallorca, en passar per Sant Joan, just per davant la casa de la dida, en Nicolau exclama: «Beneïda llet que em fa guanyar», fent referència a les atencions rebudes per ella.

La gran afició al ciclisme, estesa a Mallorca, s'estableix a Lloret. Els joves s'interessen per practicar-lo i ben aviat comencen la competició domèstica en les carreres populars, sobretot amb motiu de les festes patronals.

Joan Riera escriu al *Diario de Mallorca*: «Nuestros abuelos no perdían la cabeza por el fútbol. En los primeros años de sport lo que entusiasmaba al pueblo era el ciclismo. Los ídolos de la época no eran millonarios engominados. Eran hombres rudos de piernas duras que se subían a una bicicleta y escalaban carreteras de montaña sin asfaltar o daban vueltas y más vueltas a un velódromo».¹

Les primeres imatges que descobrim d'ell sempre són acompanyades de la seva *vélo*, tant a la feina com en la participació de curses locals, amb altres joves lloritans.

La prova que catapulta i engega la seva trajectòria, és el 5 d'agost de 1928 al cos de Son Gelabert amb la disputa de les curses ciclistes per les festes patronals. Les curses comptem amb la participació de Mateu Gual, de Sant Joan, els algaidins Rafel Pou i Pedro Oliver i Josep Nicolau. El dia de la prova, Miquel Amengual Martorell, que aleshores treballa al rotatiu de *La Última Hora*, veient l'esprint entre Gual i Nicolau, queda gratament sorprès. La fascinació és tal, que de seguida s'adona del potencial que amaga el jove talent i li proposa partir cap a Ciutat, per debutar a Tirador, la catedral del ciclisme.

El 1929 s'instal·la a Palma, Nicolau canvia el seu estatus per convertir-se en ciclista professional, empresa només a l'abast d'uns poquíssims afortunats.

Obté la llicència de principiant el març de 1929. El seu debut és el 10 de març a Tirador en el Trofeu France-Espagne, coneguda marca de bicicletes catalana. El programa matinal arranca amb l'habitual desfilada dels ciclistes participants. La primera prova, la dels principiants, és una cursa de puntuació de trenta voltes amb puntuació a cada volta.

Nicolau, Santandreu, Mestres, Adrover, Salvà i Vicens prenen part en la

---

¹ Publicat a la secció "Sa Torreta" de *Diario de Mallorca* (15/10/2014, p. 15).

contesa. El llorità forada just començar la cursa. Els jutges concedeixen tres minuts de neutralització perquè pugui reparar l'avaria. Una vegada reincorporat al pilot, Nicolau mostra un gran estat de forma i acapara els primers llocs en cada esprint. Finalment, la puntuació queda de la manera següent: Nicolau, 38 punts; Salvà, 27 i Santandreu, 15.

La segona cursa de Nicolau és l'eliminació per a 3a categoria i principiants. El llorità hi participa acompanyat de Santandreu, Vicens i Mestres. La cursa és pròdiga en accidents. El corredor més damnificat és Mestres, que pateix unes quantes caigudes i és el primer eliminat. El segon eliminat és Vicens, i en la disputa final Nicolau es mostra molt superior a Santandreu.

La repercussió en els mitjans de comunicació augmenta a mesura que avança la temporada, i a conseqüència dels grans resultats obtinguts. Amb el titular «Una charla con el ya famoso José Nicolau»², el ciclista llorità passa a primera plana d'actualitat quan només fa un parell de mesos que està dins el circuit ciclista illenc i es converteix en el corredor de moda a Mallorca. En l'entrevista, se'l presenta com l'esperança i el futur immediat del ciclisme.

El 1929 també es produeix un fet molt ressenyable, el debut fora de Mallorca. El 10 de juny, a la Ciutat Comptal, disputa el Gran Premi Exposició damunt un traçat de 232 quilòmetres amb sortida i arribada al parc de Montjuïc, on està situat el recinte firal. Cañardo aconsegueix la victòria final. El millor mallorquí és Rafel Pou, que guanya l'esprint del gran grup; el segon mallorquí és Nicolau, que es classifica el 31è amb el mateix temps que Pou, de 72 classificats finals. A més, Nicolau és el guanyador de la categoria de principiants.

És la primera vegada que trobam una ressenya de Nicolau en un mitjà estatal. Tant *El Noticiero Universal* del 10 de juny com *El Mundo Deportivo* de l'11 de juny destaquen la posició de Nicolau, que queda classificat per damunt de molts de corredors professionals de 1a categoria.

L'altra gran fita de la temporada, és la participació en la volta per etapes més important de l'estat espanyol, la Volta a Catalunya. En l'onzena edició, disputada entre el 8 i el 15 de setembre, Nicolau qualla una gran actuació, quedant per davant molts de ciclistes de 1a categoria.

Al llarg d'aquest any trobam articles que fan referència a la fràgil situació del

---

² Article a *La Última Hora*: «Una charla con el ya famoso Nicolau» (M. Redacció, 22/07/1929, dins "Página Deportiva", p. 3)

ciclisme illenc. Un destacable és el que signa l'industrial Antoni Darder, amb les seves declaracions dibuixa un escenari, on el ciclisme està amb estat latent a l'espera de la reacció de tots els protagonistes que en formen part.

El 7 de novembre arriba una carta al diari *La Última Hora*: «El corredor ciclista Rafael Pou, de Algaida, nos ruega la inserción de la siguiente carta-reto»³. Una carta de Rafel Pou en què desafia Nicolau a participar en una contesa a Tirador, el 17 de novembre, amb el vistiplau del Veloz, a tres proves: una de velocitat, km llançat i una meta partida. Segons explica Pou, tot això perquè hi ha seguidors de Nicolau que el consideren superior. Aquesta ofensa s'ha de resoldre dins la pista, mètode habitual a l'època.

La resposta⁴ no es fa esperar i, com no podia ser d'una altra manera, Nicolau accepta el desafiament. Dia 8 ja entrega la carta de resposta a la premsa, on accepta de bon grat l'embat proposat per l'algaidí.

Arran d'aquests reptes, el públic comença a despertar, ja que en les dues jornades, Tirador presenta una gran entrada, com les que feia anys que no es recordaven. Respecte als resultats, el primer matx es decanta de la part de l'algaidí i el segon i definitiu és per Nicolau.

Aquesta primera temporada com a ciclista suma un total de 10 victòries, la majoria en proves de ciclisme en pista.

En la temporada de 1930 s'inicia un canvi generacional en el ciclisme illenc. Nicolau, que fins aleshores era la promesa, fa una passa endavant i passa de ser el futur a ser el present. Ho fa també canviant de club per integrar-se a les files de la RS Alfonso XIII.

Nicolau signarà una de les seves millors temporades amb diverses gires pel País Valencià i Catalunya marcades per triomfs d'importància, com el doblet a la Volta a Llevant i el seu domini aclaparador en el calendari illenc en pista. Sens dubte, és el naixement d'una estrella.

El 17 de febrer Miquel Amengual Martorell, membre de l'staff de Nicolau, cansat de veure la penúria per la qual travessa el ciclisme, escriu l'article «La

---

³ Article del repte de Pou a Nicolau de *La Última Hora* (Redacció, 07/11/1929).

⁴ Article resposta a Pou, *La Última Hora* Redacció, 08/11/1929, dins "Deportivas", p. 5

decadència de amor al ciclisme»⁵, on exposa amb tota mena de detall la situació actual de l'esport del pedal. En aquest article dissectiona el ciclisme illenc i posa nom i llinatges a cada un dels actors i quins papers haurien de jugar per intentar reflotar-lo. Amengual critica l'actitud que mostren els patrocinadors i empresaris de l'esport i del ciclisme, per tal de no perdre la nova fornada de ciclistes, dels qual destaca Nicolau, que són i seran l'eix vertebrador de la recuperació del ciclisme a Mallorca.

Nicolau, com en l'anterior campanya torna a la Volta a Catalunya, amb poca fortuna, per motius tècnics i mecànics. Lluny de resignar-se i tornar a l'illa decideix continuar la campanya, i fixa la seva mirada en la II Volta a Llevant entre el 5 i el 12 d'octubre. La consagració de Nicolau a la Volta a Llevant arriba el 7 d'octubre en la tercera etapa, entre Alcoi i la Pobla Llarga (155 km). El ciclista llorità aconsegueix l'anhelada victòria superant en l'esprint Telmo García i Josep Maria Sans, segon i tercer, respectivament. La ratxa, continua i el 12 d'octubre, en la disputa de la darrera etapa, entre Vinaròs i València (160 km), s'imposa a l'esprint final, superant a Sans i a Cañardo.

El triomf marca una fita en la seva trajectòria i també en el ciclisme illenc. Nicolau es converteix així en el primer ciclista balear a guanyar una etapa en una volta a la Península.

La temporada acaba a un registre espectacular, a la segona campanya com a ciclista professional obté un total de 37 victòries entre la pista i la ruta.

Nicolau afronta la temporada de 1931 amb el repte de consolidar-se com el relleu generacional. Després dels excel·lents resultats assolits en campanyes anteriors, tot i la seva manca d'experiència, les expectatives amb vista a la nova temporada són màximes. Aquesta temporada s'inaugura la Secció Ciclista del CD Mallorca, on Nicolau és el màxim referent.

El ciclista llorità debuta el mateix l'1 de gener al velòdrom de Tirador on suma les primeres victòries de l'any. Nicolau domina especialment les proves de velocitat.

La tònica general al llarg de la temporada és l'alternança de participació en proves als velòdroms catalans, valencians i mallorquins. El nombre de victòries, se succeeixen, Tirador, Son Tàiet (Artà), Cap Blanc (Llucmajor), Sans (Catalunya), són

---

⁵ Article de Miquel Amengual Martorell (*Corbati*) (*La Última Hora*, 17/02/1930, dins "Página Deportiva", p. 3)

testimonis de la brillant campanya del llorità.

Pel que fa a la ruta, el seu debut no es produeix fins al 29 de juny en el Campionat Social organitzat per la UC Mallorquina. En un recorregut d'un centenar de quilòmetres, Nicolau obté la victòria per davant de Pons i Salvà.

La cursa es presenta accidentada i un dels damnificats és Nicolau en el primer esprint bonificat al Coll d'en Rabassa. Així i tot, el llorità es recupera i en direcció a Lluçmajor aprofita per escapar-se en solitari.

El llorità aconseguix un còmode avantatge respecte del grup perseguidor, encapçalat per Pons, Salvà i Antich. Nicolau supera els pobles de Campos, Felanitx, Montuïri i Algaida al capdavant en solitari, mentre la seva renda continua augmentant. Finalment, Nicolau travessa la meta a Tirador amb un registre de 3 hores i 7 minuts, a més de 12 minuts respecte als perseguidors. Les cròniques es fan ressò d'una calorosa rebuda per part dels prop de 1.000 espectadors a les graderies del velòdrom, que segueix la cursa mitjançant telefonemes. Una vegada acabada, el cònsol de l'UVE, el senyor Ramis Togores, desqualifica a Rafel Pou per conducta antireglamentària. Aquest fet transcendeix la cursa, perquè atia el foc d'una de les rivalitats llegendàries de l'època, entre Pou i Nicolau, fet que recull la premsa al llarg d'una sèrie d'articles, que fomenten el ressorgiment de l'afició.

Un altre fet destacable, és la campanya «*Mallorca ante la Vuelta a Catalunya*» que inicia la premsa, sobretot el rotatiu de *La Última Hora*. Amb aquests articles, aposta clarament per donar difusió al gran esdeveniment ciclista a part d'informar de la recollida de fons, amb la qual s'involucre particulars, administracions, així com la *Juventud Lloretense* i el mateix ajuntament de Lloret.

La representació mallorquina està encapçalada per Nicolau, i l'acompanyen Flaquer, Llodrà, i Bibiloni. Nicolau mostra la seva classe, ja que en la primera etapa es classifica en 7a posició. Al llarg de tota la Volta mostra unes grans condicions, perquè sempre arriba amb els màxims favorits, i per primera vegada la premsa catalana, ja el considera un dels millors, malgrat la seva poca experiència.

A *La Vanguardia* (Redacció, 11/9/1931, dins "Vida Deportiva", p. 8), a la secció esportiva, hi trobam la següent anàlisi:

No será inoportuno comentar también, ni que superficialmente sea, la actuación de algunos de los participantes que sin ser ases van cooperando a la Vuelta con su espíritu batallador. De ellos sobresalen el mallorquín Nicolau, de

quien como resumen nos limitaremos a decir que si residiese en la Península y participara en pruebas por carretera con más frecuencia, podría ser una sombra inquietante para Cañardo, es sencillamente un atleta sin el pulimento técnico. Una cualidad ha mejorado en él, la moral; tiene más serenidad que antes y ha suplido bastante esfuerzo muscular con el cerebro.

Finalment, acaba en 5a posició a la general de XIII Volta a Catalunya. La premsa mallorquina i la catalana es fan ressò de la gran actuació a més certifica la consagració d'un nou "as" del ciclisme.

A *El Mundo Deportivo* (F.M. Peris, 16/09/1931, "Portada", p. 1), en una entrevista, el guanyador de la Volta, Salvador Cardona, es refereix a Nicolau com un dels valors de present i de futur del ciclisme. Al llarg de l'entrevista destaquen els comentaris sobre la seva classe, com també la capacitat de sofriment, característiques que el fan un corredor realment interessant. A part d'això, parla de la possible participació d'un combinat espanyol en el Tour de França i deixa clar que Josep Nicolau és un dels imprescindibles.

La temporada continua alternant, pista i ruta. El calendari de Nicolau, fixa l'objectiu del XXXI Campionat d'Espanya de ruta que s'ha de celebrar a Madrid el 26 d'octubre. Per preparar aquesta prova Nicolau corre el IV Circuit del Xaló, a Saragossa, on obté una meritòria 5a plaça, per darrere els millors *routiers* espanyols.

El 25 d'octubre, es disputa la gran prova a Madrid, amb la flor i nata dels ciclistes estatals. En un circuit d'anada i tornada amb una distància de 150 km, demostra allò que les estadístiques ens confirmaran, als 100 km, és un autèntic dominador, i sempre acusa els finals, ja que acaba en 3a posició, darrere d'Escuriel i Cañardo. Les reaccions de la premsa ho deixen clar.

El Noticiero Universal (Santos Alfonso, 26/10/1931, dins "Ciclismo", p. 14) explica a la seva crònica del campionat l'arribada dels participants:

Montero aparece el primero en la meta, sin perder su estilo, el mejor estilo de los concursantes, pero agotadísimo. Cañardo llega luego, con un "sprint" final que causa gran emoción. Cruza la meta apretando los dientes..., pero una vez pasada la cinta, a Cañardo deben sostenerle dos hombres, completamente desfallecido, agotado.

Escuriel llega muy fresco, como el que todavía puede hacer más, sonriendo...

Pero el que llega como si no hubiera hecho tan descomunal esfuerzo, demostrando poseer una "máquina" asombrosa, es Nicolau.

La temporada fora de Mallorca acaba amb la III Volta a Llevant, on malgrat trobar-se amb unes condicions immillorables, s'ha de retirar a la 5a etapa quan anava amb els primers de la general, ja que es queda sense tubulars i amb la bicicleta fora de combat, després de patir una sèrie d'avaries i de caigudes.

Finalment, tanca la temporada amb una tercera posició al campionat de Balears de mig fons. Cursa on torna a patir diversos infortunis i caigudes, quan anava en primera posició.

Malgrat tot, clou la temporada amb un balanç molt positiu, 22 victòries l'avalen com a millor ciclista illenc i es fa lloc entre els millors ciclistes estatals.

El 1932, Nicolau s'estrena a files del Club Ciclista Mallorca. La temporada arranca amb molta calma. Amb Nicolau consolidat dins l'elit nacional, aquesta temporada cercarà refermar-se per fer el salt a les proves internacionals. La insularitat i el patrocini seran dos dels punts febles als quals caldrà trobar solució per assolir aquest nou repte.

Malgrat tot, una de les dates clau de la temporada és el 28 de febrer a Cap Blanc, el velòdrom de Lluçmajor. Aquí se celebra una cursa no autoritzada per la Unión Velocípeda Española, que generà molta polseguera, ja que és una cursa amb apostes mútues, molts presents a la societat mallorquina. Aquest fet dinamitarà les relacions entre els clubs i la mateixa UVE, perquè mostra les misèries i debilitats del ciclisme illenc, que malgrat comptar amb figures de primer nivell, com és el cas de Nicolau no acaba de rutllar per manca de finançament. Una altra conseqüència és la manca de curses, ja que la temporada no arranca fins al 27 de març amb la II Volta a Mallorca.

Un altre dels titulars de la temporada el podem llegir a *El Mundo Deportivo* de 13 de febrer de 1932, «¿José Nicolau correrá la Vuelta a Alemania? El routier mallorquín ha recibido una carta del campeón español Mariano Cañardo, en la qual le invita a formar equipo.»

Factors com la inestabilitat política del moment a Alemanya, amb l'ascens del Partit Nazi, les tensions, els diversos processos electorals i la crisi econòmica

bancària arran de la Gran Depressió fan que la Volta a Alemanya quedi suspesa *sine die* durant el període 1932-1936, entre d'altres. L'oportunitat per a Nicolau de fer el salt a les proves internacionals haurà d'esperar.

La II Volta a Mallorca els 27 i 28 de març, organitzada per la Penya Flaquer, enceta la temporada. Una cursa marcada per la gran quantitat d'incidents, esportius i extraesportius, eclipsen la mateixa cursa. Així i tot, Nicolau torna a demostrar que és el més fort, amb dues etapes i la victòria en la general, el qual certifica la UVE després de molts de recursos.

La temporada continua, i en la majoria de casos, sempre amb el mateix resultat, Nicolau s'imposa a la majoria de les curses. Des de finals de març a la Volta a Mallorca fins al 26 de juny a Tirador, el seu domini és aclaparador.

A partir d'agost inicia la gira catalana, de velòdroms i de ruta. A mesura que Nicolau continua la seva posada a punt per a terres catalanes, apareix una notícia a la premsa local i nacional que impacta la societat mallorquina. El rotatiu *La Vanguardia* anuncia que el ciclista llorità es troba entre els preseleccionats per anar a disputar el Campionat del Món a Roma el 31 d'agost. D'aquesta manera, es converteix en el primer illenc a estar dins la preselecció per córrer un mundial de ruta. L'article va més enllà i comenta que, malgrat que no sigui designat per l'UVE, el ciclista llorità té patrocinadors mallorquins disposats a fer-se càrrec de totes les despeses que suposaria la inscripció, el viatge, la manutenció i l'allotjament. Malgrat tot només poden disputar aquestes proves els designats per l'UVE: Cañardo, Campamà i Montero.

La XIV Volta a Catalunya, del 4 a l'11 de setembre, desperta un gran interès a Mallorca, per veure el paper de la seva gran estrella. Nicolau arriba amb un estat de forma òptim, gràcies a les victòries als velòdroms de Reus i de Sants, així com les curses amb ruta per terres catalanes prèvies a la Volta. Però, amb tot a favor, comença la Volta amb caigudes i avaries, la mala sort torna a acompanyar a Nicolau. La més destacada, és la que pateix a la segona etapa, que precisa l'ambulància, i el deixa molt afectat. A part d'això l'altre factor a destacar és l'aparició d'un dels canvis tecnològics que transforma el ciclisme de manera radical, com és els canvis de marxes, cosa que acaba de descol·locar per complet al llorità, ja que no disposa de la tecnologia.

A *El Noticiero Universal* trobam unes interessants declaracions del ciclista català Mateu (Redacció, X.X., 05/09/1932, p. 12):

Necesito kilómetros y cuestas. Y pago 50 pesetas para este aparato que tienen los franceses e italianos para cambiarse el piñón sin necesidad de descender de la máquina y nadie me vende ninguno. En todas las etapas que terminen en llano estos hombres se impondrán por esa facilidad del cambio de piñón.

El resultado de hoy es bien claro. Todos los que carecemos de este aparato hemos acabado despegados un poco en los dos últimos kilómetros. Cebrián, Ferrando, Nicolau, yo... Ellos se ponen desarrollos tremendos y nosotros no podemos resistir su marcha... salvo que bajáramos para cambiar, lo cual nos distanciaría aún más.

Aquest fet conjuntament amb les lesions, fan que no qualli una actuació a la seva altura. Així i tot, acaba la volta, mostrant el seu esperit de lluita, sacrifici i punt d'honor.

Una vegada acabada la Volta, després d'uns dies de reflexió i de recuperació decideix, participar en la IV Volta a Llevant. A la primera etapa, aconsegueix una 3a posició, amb victòria per Montero de l'equip ORBEA. La segona etapa, torna a estar marcada per les avaries mecàniques que deixen a Nicolau fora de combat i només pot obtenir una 14a posició.

El dimarts 20 de setembre es disputa la 3a etapa, entre les localitats de Vall d'Uixó i Utiel, amb un total de 161 km, a la sortida de Godolleta, Nicolau pateix una espectacular caiguda, que li comporta greus lesions, que quasi li costen la vida. Després de les primeres atencions a la mateixa localitat, és traslladat a l'Hospital Provincial. Una vegada a València, l'ingressen a l'habitació 1 del departament de distingits. L'organització no escatima amb les despeses, ja que li faciliti tot allò que necessita, per tal de fer més confortable la seva hospitalització, com són les despeses en el desplaçament i estança del seu pare. Una altra visita destacada i que recull la premsa, és la visita del seu bon amic Llorenç Galmés Gelabert, germà de na Bàrbara, amb la qual Nicolau manté una relació amorosa fins al dia de la seva mort.

Després de més de vint dies hospitalitzat, i de les millors atencions per part de l'organització, Nicolau retorna a Mallorca on finalitza la seva convalescència i recuperació.

Més enllà dels resultats esportius, tot allò que es genera al voltant d'ell, demostra l'estatus del ciclista enfront l'esport i la societat en general, ja que damunt

ell s'arriben a generar molts dels continguts periodístics. La premsa peninsular fa un exhaustiu seguiment de la seva hospitalització i de l'evolució de la seva recuperació.

El calendari mallorquí arriba a la darrera cita destacada, el Campionat de Balears de Fons en Carretera. Tota la premsa mallorquina es fa la mateixa pregunta, sobre la presumpta participació de Nicolau, ja que sembla impossible després de la lesió i del llarg període de recuperació.

A finals de novembre, el CC Mallorca confirma que Nicolau ha acabat el procés de recuperació, fins al punt que ja comença a rodar. El seu primer entrenament és una sortida molt suau de 27 km, a escassos 20 dies de la gran prova. Les sensacions després del retorn són de cansament extrem, normal després de tants dies d'inactivitat. La premsa i els aficionats no creuen possible la participació de Nicolau. Finalment, i el seu *staff* tècnic, després de dissenyar una sèrie d'entrenaments específics sumada a la forta constitució del llorità, acaba amb la sonada i alhora esperada participació de Nicolau al Campionat de Balears de fons en ruta.

El 18 de novembre, el dia de la prova, Nicolau, es mostra intractable, ja que guanya la majoria d'esprints de les localitats, així com la victòria final davant l'algaidí Pou. Tirador, on finalitza la prova, i davant més d'un miler d'espectadors, torna a ser testimoni d'una brillant actuació del llorità.

La temporada de 1933 marca un punt d'inflexió en la trajectòria esportiva de Josep Nicolau. Després d'irrompre amb força en campanyes anteriors, el ciclista llorità es consagra com un dels homes de referència dintre del pilot nacional i per primera vegada també en el panorama internacional.

La transcendència social de Josep Nicolau pot veure's també en la creació del seu propi club, la Peña Nicolau. El 8 d'abril de 1933, la premsa es fa ressò de la creació i la primera junta directiva de la Peña Nicolau, amb seu al Bar Avenida, de l'avinguda d'A. Rosselló de Palma.

El 10 d'abril es publica a l'article «Inauguración de la Peña Nicolau». La celebració és molt animada i hi assisteix la plana major del ciclisme: des del seu club fins a representacions dels clubs més importants i la direcció del Veloz. En el transcurs de l'acte el nou secretari de l'entitat, Miquel Amengual Martorell, exposa quins són els objectius que pretenen i deixa molt clar que el club esportiu de Nicolau

és el CC Mallorca i els proclama lleialtat, ja que la Peña Nicolau, neix com una societat i no com a club, on l'objectiu principal és donar suport al ciclista llorità.

La temporada continua, i Nicolau compta les seves participacions en els velòdroms amb victòries. Una de les més destacades es produeix el 25 de maig, al matx Catalunya - Mallorca, on prenen part els millors esportistes de cada comunitat. La darrera cursa, als velòdroms mallorquins és el 29 de maig, amb victòria a l'americana fent parella amb Bartomeu Flaquer.

Una vegada acabats els compromisos a Mallorca posa rumb a Catalunya, per disputar la XV Volta a Catalunya. El corredor llorità encapçala la delegació mallorquina acompanyat de Ramón Cárdenas. La volta referent a Espanya presenta una inscripció de 108 ciclistes amb l'elit del ciclisme nacional i una notable delegació estrangera, en la qual destaquen els ciclistes italians i belgues. Nicolau presenta batalla i obté una més que meritòria 10a posició, essent protagonista amb moltes de les etapes. La mala sort i les avaries mecàniques, tornen a frustrar alguna possible victòria.

A finals de més torna a Mallorca on continua la temporada de pista, totes elles amb victòria i deixant el seu segell. Un dels més destacats, és l'1 de juliol, en el matx entre Espanya i Itàlia, on Nicolau torna a mostrar les seves portentoses habilitats, decantant la balança cap al combinat estatal.

La temporada al velòdrom palmèsà continua amb la disputa del Trofeu Supremacia. Es tracta d'un certamen organitzat pel Club Ciclista Mallorca amb quatre jornades de competició, 8 i 22 de juliol i 5 i 19 d'agost, amb una classificació general. Nicolau s'imposa a les curses i també s'emporta la general.

El 14 d'agost, el llorità es converteix amb el primer balear a disputar un Mundial de ciclisme en ruta. Aquest se celebra a la ciutat de Monthery, França. Nicolau forma part del combinat espanyol, capitanejat per Mariano Cañardo i Antonio Escuriet. La presència en aquesta competició el consagra definitivament com un dels ciclistes nacionals de referència a la pista i en ruta.

En una Europa latent en el període d'entreguerres, la cita es presenta com un duel entre França i Itàlia. Especialment poderosa és la delegació transalpina, capitanejada per una llegenda, Alfredo Binda. Per davant els esperen 250 quilòmetres en un circuit de 33 km amb una única dificultat: la cota de Lapize, amb

rampes de fins al 12%. L'expectació és màxima i les cròniques de l'època apunten a més de 100.000 aficionats al circuit.

Només donar-se la sortida, el francès Speicher llança un atac que sorprèn la resta de favorits. El desinterès del pilot, que considera el moviment quasi de suïcida, permet al grup de Speicher obtenir ràpidament una renda superior al minut. Ningú reacciona en el pilot principal a excepció de dos homes que surten a la captura del francès. Són Van Oers i Nicolau. La parella arriba a situar-se a només 41 segons del cap de cursa. La situació es manté durant quilòmetres, però, superat l'equador de la cursa, el ciclista llorità perd contacte i finalment abandona, a causa de problemes estomacals.

A la tornada del Campionat Mundial, l'expedició espanyola és rebuda per la premsa. En unes paraules, el popular mànager Joaquín Rubio apunta a *El Mundo Deportivo* (F.M. Peris, 17/08/1934, "Portada", p. 1):

Nicolau fué de los más destacados del grupo que persiguió a Speicher, Lapebie y Van der Ruit. Tras de él, a dos minutos, iban ases de fama mundial, Binda y Guerra entre ellos. Abandonó sin haberse despegado por uno de esos casos raros que siempre les sucede a los neófitos. "No me encuentro bien", y para en seco, cuando hacía más de cien kilómetros que luchaba valientemente a más de treinta y cinco a la hora y daba la sensación de ser el más fuerte del lote.

Una vegada retornat de l'experiència mundialista, retorna a Mallorca, on continua amb la pista, demostrant una vegada més la seva fabulosa condició física, ja que guanya en la majoria de casos. De les cinc reunions que és disputen, guanya en totes les modalitats, menys a dues proves que queda en segona posició.

El 15 de novembre trobam aquest titular publicat a la secció "Deportivas" de *La Última Hora*: «El C.C. Mallorca acuerda dar de baja de su equipo a José Nicolau». Finalment, el terrabastall arriba a files del CC Mallorca, quan Nicolau intenta de totes formes rescindir de manera unilateral el seu compromís amb el club. El retall assenyala amb tota claredat la postura del cap de files del club palmèsà; el rotatiu cita literalment: «vista la actitud en franca rebeldía en que se ha colocado, frente a los acuerdos de la misma», Nicolau indirectament exigeix sortir-ne. Els directius, per unanimitat, decideixen donar-lo de baixa del club. Malgrat tot, el corredor llorità continua mantenint molt bona relació amb alguns dirigents del club.

Aquest moviment correspon a la creació com a club esportiu a la Peña Nicolau.

La temporada de 1934 es preveu espectacular. Després de la constitució de la Peña Nicolau, el *routier* llorità presentarà la seva candidatura a les proves més rellevants del calendari nacional així com la seva consolidació en el calendari internacional.

Arranca la temporada amb victòria al Velòdrom de Manacor, amb victòria en el Campionat mallorquí de velocitat en pista. Succeeix el mateix en les diverses curses següents, Manacor, Pollença, Tirador. El llorità domina amb puny de ferro, i no deixa a ningú indiferent, l'estat de forma i la superioritat que demostra al pilot mallorquí presagia una temporada realment brillant.

El 15 de març viatge a Barcelona per disputar el Trofeu Masferrer, on obté la segona posició davant els millors *routiers* de l'estat.

Al seu retorn, durant els mesos d'abril, maig i juny continua brillant als velòdroms i a les carreteres mallorquines, on va alternant victòries i podis.

El 18 de maig salta una important notícia a la premsa nacional. El comitè directiu de l'UVE proposa una preselecció de ciclistes que han de representar Espanya en els campionats del món, que es duran a terme a Leipzig el 18 d'agost. Entre els afortunats hi trobam Nicolau, conjuntament amb Cañardo, Luciano Montero, Destrioux, Ezquerria, Álvarez, Trueba, Escuriet i Figueras. La notícia no és cap sorpresa. Desafortunadament per Nicolau, la celebració de la III Volta a Mallorca, el desvincula de la lluita per anar a Leipzig, ja que la Peña destina tots els seus esforços en l'organització de la prova.

A mitjan juny embarca cap a Barcelona per a la disputa de la XVI Volta a Catalunya entre els dies 16 i 24 de juny. Aquesta edició de la Volta presenta novetats en el recorregut, pel fet que consta de deu etapes, una més que en l'edició anterior i tres més que el 1932. L'organització cerca de cada vegada més acostar-se als formats del Tour i del Giro, per tal de ser el reclam dels ciclistes internacionals.

La participació de Nicolau, torna a estar marcada pels infortunis i les avaries, que malgrat tot aconsegueix arribar sempre amb el pilot principal, però li falta sort de cara per aconseguir algun resultat important. No obstant a la 8a etapa és mostra molt combatiu i amb els millors. L'infortuni arriba amb forma d'avaria quan anava destacat amb l'italià Rogora, ja que li rebenta una roda. En la jornada, Nicolau compta fins a tres punxades i un tubular rebentat, quan tenia opcions clares de

marxar amb Rogora i disputar l'etapa. Realment, la sort no l'acompanya gens.

A la 9a etapa, després d'un atac formidable aconseguix arribar al cap de cursa, encapçalada per l'andalús Montes i l'italià Romanatti. Després d'alguns quilòmetres junts, l'italià es desfà d'ells. Montes a causa d'una lesió i Nicolau, perquè s'ha d'aturar a canviar de sabates. El llořità una vegada més torna a mostrar la seva classe i neutralitza a l'italià, amb el qual es disputa un llarguíssim esprint a Figueres, on Nicolau imposa la seva llei i s'emporta la victòria d'etapa.

Una vegada acabada la Volta, continua el seu periple per terres catalanes. Tant en les reunions del Velòdrom del Vendrell com el de Reus, surt victoriós en les proves a l'americana fent parella amb el català Safecas i amb l'algaidí Pou.

Nicolau, després de la Volta, accepta la invitació del senyor Charles Mauzi i s'inscriu a una de les proves més importants d'Europa, el Criterium du Midi a Tolosa, en la qual participen molts dels grans ciclistes europeus.

El 18è Criterium du Midi és una cursa de dues jornades, el 14 i 15 de juliol.. El combinat espanyol està compost per Nicolau, Gimeno, Destrieux, Bachero i el pollencí Xumet.

En la primera jornada s'ha de cobrir un recorregut de 277 km. Nicolau molt actius es classifica el 10è a 2 minuts del guanyador el suís Pol Ely. La segona jornada, de 355 km. Nicolau mai ha disputat una etapa tan llarga. Així i tot, es mostra bastant combatiu, al final es classifica en 13a posició, dels 48 participants finals. El llořità es classifica com el millor del combinat espanyol i obté una meritòria desena plaça, en la general final.

Després d'aquestes intenses setmanes i en un estat de forma envejable, el llořità retorna cap a Mallorca per disputar la prova que amb tant de detall està preparant el seu club, la III Volta a Mallorca. La prova consta de tres etapes. La primera etapa és a càrrec del Club Ciclista Manacor; la segona l'organitza del campió de Balears de futbol, el FC Constància, i de la tercera s'encarrega la Comissió Esportiva de la Penya Nicolau. A les tres etapes, malgrat la presència dels *routiers* catalans, Nicolau mostra una gran superioritat, ja que maneja la cursa a voluntat. Al llarg de prova aconseguix imposar-se a la 1a i a la 3a etapa, guanyant la general amb solvència.

Una vegada acaba la Volta a Mallorca Nicolau, se centra en la pista amb l'objectiu de disputar els campionats d'Espanya que s'han de celebrar al llarg del mes de setembre i octubre. El 23 d'agost al matx Catalunya - Mallorca, aconseguix

una brillant victòria amb el combinat mallorquí. Cal destacar que des de final de setembre i al llarg del mes d'octubre, guanya en totes les curses amb les quals participa.

El 28 d'octubre es disputen a Tirador les sèries eliminatòries per al Campionat d'Espanya de Velocitat. La pista de Tirador, plena de gom a gom, rep els aspirants a les places de la final. Prenen part en les sèries 12 *pistards*: Cañardo, Llompart, Nicolau, Pou, Valent, Taberner, Cebrián, Santandreu, Bover, Llompart II i Amer.

Nicolau guanya a Santandreu i a Pou i es classifica. Així doncs, Llompart, Nicolau, Taberner i Pou, repescat, són els quatre corredors classificats per disputar-se les semifinals del Campionat d'Espanya de Velocitat, que es faran, conjuntament amb la final, el diumenge 4 de novembre.

La gran cita de la setmana desperta una gran expectació en el públic. El 4 de novembre, molt abans d'obrir les taquilles, ja s'han exhaurit les entrades. La premsa apunta que el programa és un dels millors de tots els que s'han dut a terme fins aleshores a Mallorca. Primer de tot es corren les eliminatòries corresponents a les semifinals del campionat. El sorteig emparella primerament Cebrián i Llompart, i guanya el mallorquí de manera brillant. La segona semifinal enfronta Taberner i Nicolau i en resulta guanyador Nicolau amb una brillant actuació.

Ja per acabar, i davant una enorme expectació, Josep Nicolau i Miquel Llompart es disputen el campionat nacional. Es dona la sortida als dos ciclistes, Nicolau davant i Llompart darrere. Les dues voltes i mitja es cobreixen a un ritme regular i s'inicia un esprint formidable a l'entrada del peralt sol. La primera sensació és que Llompart pot remuntar, però Nicolau n'aguanta perfectament l'embat i trepitja la meta amb una roda de diferència, aconseguint el campionat d'Espanya de Velocitat.

La festa no acaba aquí. La parella formada per Nicolau-Bachero guanya de manera brillant les dues hores a l'americana, per davant la parella Cañardo-Cebrián. Una vetllada redona per a Nicolau, que ja pensa en el proper Campionat d'Espanya de Mig Fons.

El 18 de novembre arriba l'esperada prova del Campionat d'Espanya de Mig Fons. Malgrat les inclemències meteorològiques —cal recordar que la pluja és present durant tota la setmana, fins i tot al llarg del matí del mateix dia de la prova—, Tirador presenta un ple absolut. La perillositat del velòdrom fa que més d'un tècnic indiqui el risc de disputar una cursa darrere moto *stayer*, per la presència de molta

humitat en general a la pista i sobretot en el peralt sud. L'anul·lació de la jornada plana sobre Tirador. Finalment, amb més d'una hora de retard i després del debat oportú entre organitzador, jutges i *pistards*, decideixen començar les eliminatòries.

A les sèries eliminatòries s'hi presenten set aspirants: José Cebrián, campió d'Espanya de la modalitat, Nicolau, Santandreu, Pou, Llompарт, Planas i Vicente Cebrián, damunt una distància de 50 quilòmetres, és a dir, 150 voltes.

El sorteig de la primera sèrie eliminatòria correspon a Josep Nicolau, José Cebrián i Rafel Pou, entrenats per Coll, Saura i Gomila per aquest ordre.

La sortida és trepidant, amb alternatives contínues. En la volta 6 Cebrián, que se situa en segona posició, ataca Nicolau a gran velocitat, aconsegueix passar-lo i agafa uns metres d'avantatge. A la volta 18, el *pistard* català imposa un ritme molt fort i atrapa Pou, de manera que guanya volta. A la volta 20 Nicolau, que va de menys a més, arriba a l'altura de Pou i el sobrepassa. Succeeix el mateix a la volta 28, en què Pou torna a ser doblat per J. Cebrián. A la volta 35, Nicolau torna a passar Pou. En la 37, Cebrián dobla de nou Pou. La cursa es disputa entre l'aspirant i el vigent campió; l'algaidí queda totalment apartat de la victòria.

Nicolau inicia la remuntada en la volta 38: accelera frenèticament, a 18 segons per volta a quasi 70 km/h, i comença a retallar distància respecte de J. Cebrián. En aquest instant de la cursa sembla el favorit, la remuntada és a tocar. Després de l'acceleració, el públic, dret, esperona Nicolau, que a la volta 43, trobant-se en el maleït peralt sud, pateix una espectacular caiguda i queda inert damunt el trespol del velòdrom. Ràpidament, és atès per la Creu Roja, que el du ràpidament a la infermeria de Tirador, on no presenta cap mena de resposta. Finalment, decideixen traslladar-lo a la clínica Valdés, però tots els esforços son envà. El cop és tan fort, com mortal.

Vista la impossibilitat de fer-li algun tractament, és traslladat a casa dels seus familiars, on viu quan resideix a Palma, al carrer de Lluís Martí núm. 26, on desafortunadament expira a la 1:05 h de la matinada del 19 de novembre.

Les primeres reaccions no tarden a arribar. La primera i purament esportiva és per part del Veloz Sport Balear, que decideix suspendre les eliminatòries del Campionat d'Espanya de Mig Fons fins a nova ordre, en senyal de condol per la mort del gran *pistard* i ciclista llorità.

Les reaccions a la premsa tampoc es torben. La majoria de rotatius espanyols i alguns de francesos publiquen sentits comiats cap a Josep Nicolau. Arran d'aquest fet, es pot ubicar el ciclista a l'Olimp dels esportistes, però per damunt de tot també es destaca la seva gran qualitat humana i com a divulgador dels valors més purs de l'esport, la lluita, el coratge i l'esforç; a més del fet de ser el gran responsable del ressorgiment del ciclisme illenc.

El mateix dia i en dies posteriors, la premsa regional va plena d'articles sobre Josep Nicolau. Alguns dels més representatius les trobam a *La Última Hora* (Redacció, 19/11/1934, "Página Deportiva", p. 5):

Solo diremos que, con la desaparición de Nicolau, el ciclismo isleño experimenta tan tremendo golpe, que no exageramos si decimos que entraña incluso su muerte, momentáneamente.

Es bien notorio que si hoy el ciclismo mallorquín estaba en pleno resurgimiento, era debido al malogrado corredor.

Se puede decir que Nicolau, con sus brillantes campañas, fué el reanimador de nuestro ciclismo. Sin él, no habría sido posible que el ciclismo mallorquín volviera a brillar con el esplendor que tuvo antaño.

¡Ahora que gracias a su férrea tenacidad, el infortunado corredor había logrado escalar la fama de la gloria y vislumbrado un horizonte optimista y halagador, no solo para él, si no también para el mismo ciclismo isleño, una estúpida desgracia ha venido a cortarle para siempre tan esplendoroso porvenir.

Al mateix rotatiu (19/11/1934, "Deportivas", p. 5), Gabriel Font escriu:

En 1929 el ciclismo en Mallorca languidecía; en 1934, hasta el domingo último, el entusiasmo ciclista era apoteósico.

Todo por obra de José Nicolau, de ese muchacho que con su modestia, su bondad y sus facultades portentosas había logrado revolucionar este deporte.

La muerte de José Nicolau es algo tan inmensamente grande que bien puede afirmarse categóricamente que el ciclismo mallorquín recibe tan rudo golpe que difícilmente volverá a brillar y a tener un renombre bien cimentado dentro el ciclismo nacional.

No solamente Mallorca sino la España deportiva han de llorar hoy la pérdida del más completo y más formidable ciclista que ha existido.

A part d'homenatges pòstums també trobam tota una sèrie d'articles que fan referència, a l'anàlisi crítica del fatal accident.

La mort de Nicolau no només commociona la societat mallorquina, la peninsular també queda fortament impactada i compungida. Les declaracions són més sentides a les regions on el ciclisme es viu de manera intensa. Com

podem llegir a *'El Mundo Deportivo, ABC, Diario AS, La Vanguardia o Excelsior...*

A més, cal assenyalar que amics com Mariano Cañardo i Vicente Trueba no dubten a mostrar el seu desconhort i la seva tristesa després de rebre la notícia, que cap d'ells esperava. Cañardo, des de Barcelona, encara se'n fa creus, del fatal desenllaç. A l'entrevista telefònica publicada per l'*Heraldo de Madrid* expressa el devastament i compungiment després de conèixer la tràgica notícia; el mateix passa amb el petit escalador bilbaí Vicente Trueba.

Al mateix periòdic trobam unes declaracions molt interessants del president nacional de l'UVE, Emilio Guiseris, en les quals remarca les qualitats del ciclista i apunta que era un dels candidats a assistir a la Grand Boucle (Tour) amb el combinat espanyol.

L'endemà de la seva mort els homenatges se succeeixen. El dilluns 20 de novembre, el dia del sepeli, a les 17:30 h, Nicolau comença el seu darrer trajecte acompanyat per milers de persones, quan el fèretre amb les restes mortals és portat en direcció al cementiri passant pels principals carrers de Palma. Amics i afició li reten un últim i sentit homenatge.

Moltes de les cròniques parlen d'un funeral sense precedents, milers de persones reten la darrera lloança al seu ídol. A l'*ABC*, edició d'Andalusia, hi trobam publicat (Redacció, 21/11/1934, "Necrológicas", p. 32):

Entierro del cadáver del campeón José Nicolau.

Palma de Mallorca 19, 10 mañana. Se ha verificado el entierro del cadáver de José Nicolau, campeón de España de ciclismo. El acto ha constituido una imponente manifestación de duelo, pues han acudido más de treinta mil personas, estando representadas todas las Sociedades deportivas.

Presidieron los representantes de la familia y los de la Peña Nicolau y el Comité Regional de la Unión Velocipédica.

Gabriel Font escriu a *La Última Hora* (20/11/1934, "Deportivas", p. 5): «En fin, algo grande, grandioso, sin precedentes en Mallorca; una manifestación tan fantástica que demuestra cuánto fue de sentida la muerte del ídolo y otra cosa mayor aún: una prueba palpable de que no tenía un solo enemigo».

Els homenatges pòstums són molts i d'una gran diversitat. Aquests van des de les corones funeràries arribades (53), a la rebuda d'una gran quantitat de correspondència, tant en l'àmbit illenc, com estatal i internacional.

Però la cosa no s'acabà aquí, ja que la Peña va continuar activa un grapat d'anys més, mínim fins a l'any 1936, quan va esclatar la Guerra Civil. La Peña va iniciar una recollida de fons per tal de fer-li un bust, que s'ubicà als jardins de Tirador, on va romandre fins al mes de novembre de 1976, que és traslladat a Lloret.

El lloc es converteix en un dels espais de pelegrinatge del ciclisme illenc durant els anys posteriors. Curiosament, el sis vegades campió del món de ciclisme en pista, el felanitxer Guillem Timoner, hi fa una ofrena floral per celebrar el seu primer títol estatal de velocitat el 1947.

Altres reconeixements són els glosats de tristor, llibrets escrits pels glosadors Antoni Rebassa i el pobler Tomeu Crespí. Aquests records són repartits per la majoria de cases de Mallorca. Destaquen perquè són escrits glosats (en vers) i autobiogràfics, que retraten la figura i els èxits esportius del gran ciclista i la seva fabulosa qualitat humana. Un altre valor afegit és que estan escrits en català.

Tampoc ens podem oblidar de la composició de la cançó *“El pundonoroso y bravo mallorquín José Nicolau campeón de España de Velocidad”*, amb música dels *Campanilleros*, que ens ha arribat a dia d'avui gràcies a la transmissió oral.

Per concloure, segons l'estudi de Manuel Garcia Gargallo, no ens deixa cap mena de dubte. En general, els números de Josep Nicolau a Tirador són impressionants i deixen fora de dubte la gran classe del ciclista de Lloret. El seu percentatge de victòries supera el 80% durant sis anys, uns números difícilment igualables en qualsevol època o disciplina esportiva.

Respecte a la ruta, a part de les victòries aconseguides les estadístiques parlen per si soles. Nicolau, als 100 km, és un dels millors ciclistes que hi ha a l'Estat, empatat amb el gran Mariano Cañardo. La insularitat és un hàndicap que té un cost elevat, perquè no li permet realitzar unes preparacions tan curoses com la resta, atès que el territori ofereix unes possibilitats limitades de recorreguts..

Nicolau, des que inicia la temporada el 1929, va acumulant victòria rere victòria, malgrat tenir només la llicència de principiant. Arran d'aquest fet, i en vista del potencial que demostra, l'UVE decideix ja des del 1930 expedir-li la llicència de

primera categoria, professional; és a dir, que mai obté llicència de tercera ni de segona. Aquest és un fet insòlit, que a la seva època només li succeeix a ell.

Nicolau, després d'una carrera esportiva meteòrica, torna a posar de moda una frase que antany havia estat gloriosa: «A Tirador se viene a perder». Sentència que amb el lloritè esdevé norma.

Per acabar, vull destacar que l'extracte realitzat, es basa en l'estudi rigorós del llibre Josep Nicolau Balaguer, *el Canó de Llorito* que ens ha servit per fonamentar els seus mèrits esportius. Des d'aquí agraeisc profundament als autors la seva desinteressada, exhaustiva i precisa col·laboració.

A continuació intervindrà el fiscal per posar damunt la taula els contres, per contraposar opinions amb l'objectiu de confrontar les visions i per buscar raons objectives que ens condueixin a reforçar la proposta iniciada pel Club Ciclista Lloret d'atorgar la màxima distinció que pot rebre una persona, ser fill il·lustre.

Moltes gràcies per la vostra atenció.

Montserrat Mateu Puiggròs, ponent, Lloret el 19 de novembre de 2022